

ROZDZIAŁ 1.

ZASADY

EFEKTYWNEGO

ZDALNEGO

NAUCZANIA

CEL

Prezentacja ogólnych zasad
zdalnego nauczania

Konsorcjum IMONED

Rozdział 1. Zasady efektywnego zdalnego nauczania

1.1. Czy tradycyjne nauczanie jest pożliwe w e-learningu?

Istnieje wiele różnic między nauczaniem tradycyjnym a zdalnym. Poniższa tabela pokazuje kilka najistotniejszych.

Nauczanie tradycyjne	Zdalne nauczanie
Stacjonarne – nauczyciele i uczniowie spotykają się w konkretnym miejscu i czasie	Zdalnie – nauczyciele i uczniowie pracują w w swoich domach, mogą spotykać się w tym samym czasie, ale nie jest to konieczne
Wspólna praca – uczniowie spotykają się w klasie, co ułatwia współpracę (uczą się od siebie nawzajem)	Samodzielna praca – każdy uczeń pracuje samodzielnie, możliwości współpracy są ograniczone
Nieustanna interakcja nauczyciela z uczniami i uczniów między sobą	Interakcja ograniczona
Źródło informacji: głównie nauczyciel	Źródło informacji: głównie materiały online
Określone tempo nauki – zgodne z potrzebami całej grupy	Elastyczne tempo nauki – dostosowane do potrzeb konkretnego ucznia (uczniowie pracują we własnym tempie)

Powyższa tabela pokazuje, że niektóre różnice między nauczaniem tradycyjnym i zdalnym są niemożliwe do zignorowania. Ekran nigdy nie zastąpi rzeczywistego kontaktu. Z drugiej strony, istnieje wiele metod, dzięki którym nauka online umożliwia interakcję i współpracę. Niektóre metody stosowane w nauczaniu tradycyjnym można dostosować do środowiska cyfrowego. Na przykład, pracę grupową można przeprowadzić, dzieląc uczniów na pokoje (platformy takie jak Zoom czy Microsoft Teams umożliwiają tę opcję). Jednak nie da się tradycyjnego nauczania po prostu przenieść do środowiska cyfrowego, które ma swoją specyfikę. Na przykład, nauczyciel nie może mówić za dużo, ponieważ skupienie uczniów nie trwa długo, gdy siedzą przed ekranem.

1.2. Jak sprawić, żeby nauczanie zdalne przynosiło efekty?

Używanie zasobów internetowych

Internet jest pełen świetnych materiałów, które można wykorzystać podczas lekcji. Warto poświęcić czas na szukanie odpowiednich zasobów, które będą odpowiadać celom lekcji. Jeśli wykład nie jest dobrym pomysłem na lekcjach prowadzonych online, należy znaleźć inne sposoby przekazywania wiedzy. Filmy, obrazy, plakaty edukacyjne – wszystkie te narzędzia są dobrymi narzędziami do przekazywania informacji w sposób interesujący i często zabawny. Istnieje też wiele aplikacji, które pomagają prowadzić lekcję zdalną. Jest nimi Padlet (padlet.com), dobrze sprawdzający się w trakcie pracy grupowej lub Canva

(canva.com), w której można zaprojektować np. plakat lub poprosić uczniów, by sami stworzyli jakąś grafikę.

Szukając zasobów online, ważne, aby pamiętać, że nie wszystkie materiały są godne zaufania. Dobrą zasadą jest sprawdzanie znalezionej pomocy przed wykorzystaniem jej na lekcji oraz korzystanie z rzetelnych źródeł.

Sprawdzanie wiedzy jest istotne

Wyniki badań przeprowadzonych na Uniwersytecie Harvarda (Reuel, 2013) jednoznacznie wskazują, że lekcja online jest znacznie skuteczniejsza, gdy w jej trakcie sprawdza się wiedzę uczniów za pomocą testów i innych form ewaluacji. Zdalne uczenie się wiąże się ze zjawiskiem „błądzenia myślami” – uczniowie nie mogą skupić uwagi, nawet jeśli słuchają. Nie wystarczy podzielić lekcję na mniejsze części, korzystać z różnorodnych narzędzi czy robić przerwy. Badania pokazują, że uczniowie są najbardziej skoncentrowani, kiedy wiedzą, że ich poziom przyswojenia materiału będzie sprawdzony w niedługim czasie (testy raz w tygodniu to za mało). Testowanie pomaga utrzymać uwagę, sprawia, że robienie notatek jest bardziej efektywne, a nowy materiał zapamiętany na dłużej.

Testowanie może mieć różne formy. Można użyć Google Forms i stworzyć quiz, można zagrać w Kahoot (kahoot.com) czy zadawać pytania (np. 3 pytania w środku lekcji i 3 na końcu). To znacząco poprawi koncentrację uczniów.

Regularne informowanie o postępach

Informacje na temat postępów i błędów oraz tego, co wymaga poprawy, są potrzebne zarówno w nauczaniu tradycyjnym, jak i zdalnym. Jednak w e-learningu funkcja takiego oceniania jest bardzo złożona. Nauka zdalna daje mniej możliwości poprawiania błędów, dlatego uczniowie potrzebują regularnych informacji zwrotnych, aby wiedzieć, czego jeszcze muszą się nauczyć. Informowanie o postępach pomaga także uczniom czuć się związanymi z klasą i nauczycielem. To z kolei przyczynia się do zwiększenia motywacji – uczniowie wiedzą, że nie uczą się sami i w każdej chwili mogą się zwrócić o pomoc.

Istnieje wiele sposobów informowania uczniów o postępach. Nauczyciel może komentować zadania bezpośrednio na lekcji, pisemnie ocenić pracę domową, udzielić wskazówek dotyczących doskonalenia poszczególnych umiejętności. Dobrym pomysłem jest zachęcanie uczniów do wzajemnego komentowania swoich prac. Może to być otwarta dyskusja lub uwagi zapisane na czacie. Wzajemne ocenianie ma wiele zalet: uczniowie muszą przemyśleć zagadnienie, zrozumieć metodologię zadania, a następnie sformułować swoje uwagi w sposób grzeczny i zrozumiały.

Więcej wskazówek

- Komunikacja jest kluczowa. Staraj się utrzymać więź z uczniami. Organizuj spotkania synchroniczne, proponuj prace grupowe, pokaż uczniom, że o nich myślisz.
- Bądź w kontakcie z rodzicami uczniów. Zachęć ich do obserwowania pracy dzieci i bądź gotowy do pomocy.

- Znajdź odpowiednie narzędzia cyfrowe. Nie każde będzie się sprawdzało w każdej grupie. Nie zmieniaj narzędzi zbyt często, bądź konsekwentny.
- Wspieraj samodzielne uczenie się. Zachęcaj uczniów do zdobywania nowych informacji i samodzielnych poszukiwań. Możesz pomóc im wyznaczać cele i doradzić, gdzie mogą znaleźć informacje, ciekawe narzędzia czy kursy.
- Motywuj uczniów. Ustal cele, które będą kamieniami milowymi dla grupy. Pracuj nad motywacją wewnętrzną uczniów.
- Pamiętaj o roli emocji. Chwal, pozwól uczniom dzielić się emocjami związanymi z nauką. Zachęcaj ich do zapisywania ich doświadczeń i pomysłów.
- Zachęć uczniów do spędzania czasu poza środowiskiem cyfrowym. Tryb zdalny zmusza ich do spędzania wielu godzin przed ekranem. To ważne, aby odpocząć i zmienić środowisko (spacery, sport, książki, znajomi).

1.3. Zasady konstruowania jasnych i logicznych kursów i materiałów

Aby przygotować jasne i logiczne materiały, nauczyciel musi znać kilka technik i zasad dydaktycznych związanych z przygotowaniem i prowadzeniem lekcji.

1. Pamiętaj o stworzeniu planu lekcji – logiczny porządek poszczególnych aktywności pozytywnie wpływa na efektywność (to zagadnienie zostanie rozwinięte w rozdziale 2.). Przedstaw uczniom etapy lekcji i staraj się, aby byli świadomi procesu uczenia się.
2. Używaj narzędzi wizualnych do przyciągania uwagi uczniów. Twórz prezentacje ppt, plakaty edukacyjne itd. Aby materiały były wizualnie atrakcyjne, przestrzegaj paru zasad:
 - Nie przesadzaj z ilością tekstu na slajdach. Używaj fraz, pojedynczych słów. To nie artykuł naukowy!
 - Używaj różnych kolorów do pokreślenia najważniejszych informacji. Pamiętaj o odpowiednim kontraście.
 - Zrezygnuj ze wzorzystego tła – to oderwie uwagę od treści.
 - Używaj grafów, tabeli i strzałek, aby treść przyciągała uwagę.
 - Pamiętaj o obrazkach związanych z tematem. Memy również są dozwolone!
3. Używaj różnych narzędzi w czasie lekcji. Zamiast wykładu pokaż film edukacyjny, prosząc uczniów, by w trakcie oglądania zapisali odpowiedzi na pytania, prowadź dyskusje wokół kilku istotnych zagadnień, pozwól uczniom samodzielnie poszukać odpowiedzi, a następnie zapiszcie odpowiedzi na tablicy (np. na Padlecie). Pamiętaj o tym, aby na koniec ustnie ocenić efekty ich pracy.
4. Nie pozostawiaj prezentowanych treści bez komentarza. Grafika nie wystarczy – użyj jej jako pomocy do wyjaśniania, dodaj parę pytań, przygotuj ćwiczenia.
5. Daj uczniom możliwość zadawania pytań i dyskusowania. Zaplanuj to w scenariuszu lekcji. Jeśli nie znasz odpowiedzi na jakieś pytanie, pamiętaj, żeby znaleźć ją po lekcji i wyjaśnić uczniom przy najbliższej okazji.
6. Streszczaj poszczególne etapy lekcji i zadawaj pytania podsumowujące.

Źródła

Burdstahler, S. (n.d.). *20 Tips for Teaching an Accesible Onlince Course*. Do.It.

<https://www.washington.edu/doit/20-tips-teaching-accessible-online-course>

Capek Tingley, S. (n.d.). *Teaching Strategies for the Remote Classroom*. HeyTeach!.

<https://www.wgu.edu/heyteach/article/teaching-strategies-remote-classroom1906.html>

Caroline (2020). *Online learning vs traditional learning: and the winner is...!*. EasyLMS.

<https://www.easy-lms.com/knowledge-center/lms-knowledge-center/online-learning-vs-traditional-learning/item12530>

Making Material Clear. (n.d.). CTE.KU. <https://cte.ku.edu/making-material-clear>

Reuel, P. (2013). *Online learning: it's different. Varying lectures with tests improves attention, note-taking, and retention*. The Harvard Gazette. <https://news.harvard.edu/gazette/story/2013/04/online-learning-its-different/>

Tips for effective distans learning. (n.d.). Khan Academy. <https://www.khanacademy.org/khan-for-educators/indiacourse/xb6e0f5a42f01e035:get-started-with-khan-academy-eng/xb6e0f5a42f01e035:distance-teaching-and-learning-with-khan-academy/a/tips-for-effective-distance-learning-with-khan-academy>